

This Question Paper consists of 34 questions and 8 printed pages.
ह्या प्रश्नपत्रिकेत एकूण 34 प्रश्न आणि 8 छपील पाने आहेत.

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

अनुक्रमांक

Code No. 60/S/A/M
कोड नं.
Set - **A**

ECONOMICS
(अर्थशास्त्र)
(214-M)

Day and Date of Examination
(परीक्षेचा दिवस आणि तारीख)

Signature of Invigilators 1. _____
(निरीक्षकाची सही)
2. _____

General Instructions :

- 1 Candidate must write his/her Roll Number on the first page of the Question Paper.
- 2 Please check the Question Paper to verify that the total pages and the total number of questions contained in the Question Paper are the same as those printed on the top of the first page. Also check to see that the questions are in sequential order.
- 3 For the objective type of questions, you have to choose any **one** of the four alternatives given in the question i.e. (A), (B), (C) or (D) and indicate your correct answer in the Answer-Book given to you.
- 4 All the questions including objective type questions are to be answered within the allotted time and no separate time limit is fixed for answering objective type questions.
- 5 Making any identification mark in the Answer-Book or writing Roll Number anywhere other than the specified places will lead to disqualification of the candidate.
- 6 Write your Question Paper code No. **60/S/A/M-A** on the Answer-Book.
- 7 The Question Paper is bilingual. In case of doubt, the English version should be considered as authentic.

सामान्य सूचना :

- 1** परीक्षार्थीनी प्रश्नपत्रिकेच्या प्रथम पृष्ठावर आपला अनुक्रमांक लिहावा.
- 2** कृपया प्रश्न-पत्र तपासून पहा. एकूण पृष्ठांची संख्या छापलेली आहे तेवढेच प्रश्न क्रमाने आहेत का ते पहा.
- 3** बहुपर्यायी प्रश्नांचे उत्तर लिहिताना दिलेल्या पर्यायांपैकी अचूक पर्याय (A), (B), (C) किंवा (D) निवडून उत्तरपत्रिकेत लिहा.
- 4** बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तरे निर्धारित वेळेतच द्यावयाची आहेत यासाठी जास्त वेळ दिला जाणार नाही.
- 5** उत्तरपत्रिकेत उमेदवाराची ओळख होईल किंवा योग्य त्या जागे व्यतिरिक्त बैठक क्रमांक लिहिणाऱ्या उमेदवारास अपात्र ठरविण्यात येईल.
- 6** आपल्या उत्तर-पत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेचा कोड संख्या **60/S/A/M-A** अवश्य लिहा.
- 7** प्रश्नपत्रिका दोन भाषांमध्ये आहे. प्रश्नांबाबत काही शंका असल्यास इंग्रजी रूपांतर प्रमाणभूत मानावे.

ECONOMICS

(अर्थशास्त्र)

(214-M)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

Note : (1) All questions are **compulsory**.
(2) Marks allotted for each question are indicated against it.
(3) Each question from Q. Nos. 1 to 8 has four alternatives (A), (B), (C) and (D) and out of which one is the most appropriate. Select the correct answer and write it in your answer book against the number of question.

सूचना : (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(2) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण त्या प्रश्नासमोर दिलेले आहेत.
(3) प्रश्न क्रमांक 1 ते 8 प्रत्येक प्रश्नास (A), (B), (C) आणि (D) असे चार पर्याय आहेत. त्यापैकी एकच बरोबर असणारा पर्याय उत्तरपत्रिकेत लिहा.

- 1 Which one is micro economic decision ? 1
(A) How to buy to maximize satisfaction ?
(B) How to solve unemployment problem ?
(C) How to measure national income ?
(D) None of the above
खालीलपैकी कोणता निर्णय सुक्ष्म अर्थशास्त्रीय आहे ?
(A) महत्तम समाधान कसे मिळवू शकतो ?
(B) बेकारीची समस्या कशी सोडवावी ?
(C) राष्ट्रीय उत्पन्नाचे मापन कसे करावे ?
(D) वरीलपैकी कोणतेही नाही.
- 2 Absence of Government interference is characteristic of : 1
(A) Capitalist system (B) Socialist system
(C) Mixed economy (D) All the above
शासनाचे निहस्तक्षेपी धोरण
(A) भांडवलशाही पद्धति असते (B) साम्यवादी पद्धति असते
(C) मिश्र अर्थव्यवस्था असते (D) वरीलपैकी सर्व

- 3 Economic growth means : 1
- (A) Increase in national income (B) Reduction in unemployment
(C) Reduction in poverty (D) All the above
- आर्थिक वृद्धि म्हणजे –
- (A) राष्ट्रीय उत्पन्नातील वाढ (B) बेकारी कमी करणे
(C) दारीद्रय कमी करणे (D) वरीलपैकी सर्व
- 4 Definition of demand for goods is associated with : 1
- (A) Quantity of the goods (B) Price of the goods
(C) Time period (D) All the above
- वस्तूच्या मागणीची व्याख्या खालीलपैकी कशाशी संबंधित आहे ?
- (A) वस्तूची नगसंख्या (B) वस्तूची संख्या
(C) काळ (D) वरीलपैकी सर्व
- 5 In a barter system a good is exchanged for : 1
- (A) Money (B) Credit Card
(C) Good (D) All the above
- वस्तूविनीमय पद्धतीत वस्तूचा विनीमय कसा होतो ?
- (A) पैसा (B) क्रेडिट कार्ड
(C) वस्तू (D) वरीलपैकी सर्व
- 6 Savings can be used for : 1
- (A) Borrowing (B) Lending
(C) Development of economy (D) All the above
- बचतीचा वापर कशासाठी होतो ?
- (A) उसने देण्यासाठी (B) कर्ज देण्यासाठी
(C) अर्थव्यवस्थेच्या विकासासाठी (D) वरीलपैकी सर्व

- 7 Which of the following is an attribute ? 1
(A) Income (B) Saving
(C) Bravery (D) Height
खालीलपैकी कोणता गुणधर्म आहे ?
(A) उत्पन्न (B) बचत
(C) शौर्य (D) उंची
- 8 According to WHO, the number of people die each year from air pollution are : 1
(A) 14 lakhs (B) 24 lakhs
(C) 34 lakhs (D) 44 lakhs
जागतिक आरोग्य संघटनेनुसार दरवर्षी हवेच्या प्रदूषणाने मृत्यु पावणाऱ्या लोकांची संख्या :
(A) 14 लाख (B) 24 लाख
(C) 34 लाख (D) 44 लाख
- 9 Distinguish between economic and non-economic wants. 2
आर्थिक गरजा आणि आर्थिकेत्तर गरजा यातील फरक सांगा.
- 10 Explain private property feature of capitalism. 2
भांडवलशाहीचे वैशिष्ट्ये म्हणून खाजगी मालमत्ता स्पष्ट करा.
- 11 Average product of 5 units of input is 6 units of output and 6 units of input is 7 units of output. Calculate marginal product of 6 units of input. 2
5 उत्पादन घटकांचे सरासरी उत्पादन 6 उत्पादन नग आहे 6 उत्पादन घटकांचे सरासरी उत्पादन 7 उत्पादन नग आहे तर 6 उत्पादन घटकांचे सिमांत उत्पादन काढा.
- 12 Explain how is demand of goods influenced by the change in price of its substitute goods. 2
पर्यायी वस्तूच्या किंमतीतील बदलांच्या वस्तूच्या मागणीवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

- 13 Explain meaning of equilibrium price. 2
समतोल किंमत म्हणजे काय ? ते स्पष्ट करा.
- 14 What is primary data ? Give an example. 2
प्राथमिक सामग्री म्हणजे काय ? ते उदाहरणासहित स्पष्ट करा.
- 15 What is a continuous series ? Explain. 2
अखंडित चल म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- 16 Name two types of land revenue during British Rule in India. 2
भारतातील ब्रिटीश काळातील जमीन महसूलाच्या दोन पद्धती सांगा.
- 17 Name any two programmes implemented by Government to generate employment. 2
सरकारने रोजगार निर्मितीसाठी लागू केलेल्या कोणत्याही दोन कार्यक्रमांची नावे लिहा.
- 18 Explain the meaning of globalization. 2
जागतिकीकरणाचा अर्थ स्पष्ट करा.
- 19 Explain how wants change and expand with development by giving an example. 4
विकासाबरोबर गरजा कश्या वाढत जातात आणि बदलत जातात ते स्पष्ट करा.
- 20 Explain the fundamental problem of what goods and services to be produced in an economy. 4
कोणत्या वस्तू आणि सेवांचे उत्पादन अर्थव्यवस्थेमध्ये करायचे हा मुलभूत प्रश्न स्पष्ट करा.

- 21 Average fixed cost of producing 25 units of output is ₹ 3 per unit and total variable cost is ₹ 75. Calculate total cost. 4
25 नगांचे उत्पादन करण्याचा सरासरी स्थिर खर्च ₹ 3 आहे आणि एकूण बदलता खर्च ₹ 75 आहे तर एकूण खर्च काढा.
- 22 Explain product based division of labour. 4
उत्पादनावर आधारित श्रमविभागणी स्पष्ट करा.
- 23 How does cost of production influence decision of a seller in fixing the price ? 4
वस्तूचा उत्पादनखर्च विक्रेत्याच्या किंमत ठरविण्याच्या धोरणावर कसा परिणाम करतो ?
- 24 Explain store of value function of money. 4
पैशाचे मुल्यसंचयाचे कार्य स्पष्ट करा.
- 25 Suppose cash reserves of a commercial bank is 20 percent, initial deposit is ₹ 1,000. Present the various steps of credit creation in tabular form (take 3 steps). 4
समजा व्यापारी बँकेची रोख ₹ 1,000 राखीव निधी 20% आहे यावरून पतनिर्मिती कशी होते ते तीन टप्प्यांमध्ये स्पष्ट करा.
- 26 Construct a discrete series with four pairs of values. 4
खंडित चल चार मुल्यांच्या जोड्यांच्या साहाय्याने स्पष्ट करा.
- 27 Explain the role played by the National Rural Health Mission (NRHM) in providing health facilities in India. 4
भारतात आरोग्य सुविधा प्रदान करण्यात राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य मिशन कार्यक्रमाची भूमिका स्पष्ट करा.

28 Explain the positive contribution of British Rule in India. 4
भारतातील ब्रिटीश राजवटीचे सकारात्मक योगदान स्पष्ट करा.

29 What is pollution ? How is it caused ? 4
प्रदूषण म्हणजे काय ? त्याची कारणे कोणती ?

30 What does soil degradation refer to ? Explain. 4
मृदेचा हास म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.

31 Explain the element of public distribution system in India. 6
भारतातील सार्वजनिक वितरण व्यवस्था हा घटक स्पष्ट करा.

32 Calculate Arithmetic Mean by short cut method without step deviation : 6

Marks	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
No. of Students	10	8	12	11	9

लघुपद्धतीचा वापर न करता संक्षिप्त पद्धतीचा वापर करून अंकगणितीय मध्य काढा.

गुण	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
विद्यार्थी संख्या	10	8	12	11	9

33 Explain any three reasons for occurrence of famines during British Rule in India. 6

भारतात ब्रिटीश कालखंडातील दुष्काळाची कोणतेही तीन कारणे स्पष्ट करा.

34 Explain three ways in which we can contribute to sustainable development. 6

शाश्वत विकास साधण्याची कोणतेही तीन मार्ग स्पष्ट करा.

